

КАФЕДРА ОПЕРНО-СИМФОНІЧНОГО ДИРИГУВАННЯ

ФАХ (оперно-симфонічне диригування)

Освітній ступінь

бакалавр

Курс	1-4
Семестр	1-8

Спеціальність

25 «Музичне мистецтво»

Освітньо-професійна програма

«Диригування : Хорове диригування/Оперно-симфонічне диригування»

Статус

обов'язкова

ECTS	27
Годин	810
Індивідуальні заняття	471
Самостійна робота	339

Форма контролю

Іспит (1-7 семестр),
Державна атестація

Інформація викладача

ПІБ	Здоренко Віктор Михайлович, народний артист України, професор, завідувач кафедри оперно-симфонічного диригування Національної музичної академії України імені П.І. Чайковського
e-mail	kafedraopsymph@gmail.com
ПІБ	Османов Ділявер Мідатович, Заслужений діяч мистецтв України, в.о. професора кафедри оперно-симфонічного диригування Національної музичної академії України імені П.І. Чайковського
Профіль викладача	https://orcid.org/0000-0001-7883-3828
e-mail	dilyaverosman@gmail.com

Анотація навчальної дисципліни

Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета: формування в особі майбутнього диригента всебічно розвинутого професіонала, керівника і вихователя оркестрового колективу; розвинути слухові навички, необхідні для роботи з симфонічним та оперним колективом; виховати висококваліфікованого диригента, здатного ефективно вирішувати питання становлення, розвитку і творчої діяльності колективу та різноманітних ансамблів; виховати смак до кращих зразків симфонічної творчості різних стилів, жанрів, епох; виховати майбутнього диригента всебічно розвинутого професіонала, керівника і вихователя оркестрового колективу, а також музиканта, який прагне плідно розвивати оркестрове виконання.

Завдання:

- опанувати методику роботи над симфонічними творами;
- опрацювання мануальної техніки та удосконалення мистецтва диригування;
- удосконалення методики репетиційної роботи та важелів впливу на виконавський колектив;
- вивчення та засвоєння оперно-симфонічного репертуару.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен:

знати:

- специфіку професійної діяльності диригента, його функціональні обов'язки і завдання;
- основоположні засади диригентської майстерності, елементи внутрішньої і зовнішньої техніки;
- методологію роботи диригента під час роботи з партитурою;
- засоби і прийоми сценічної взаємодії з артистами оркестру в контексті розкриття драматургії твору;

вміти:

- використовувати широке знання репертуару, необхідного професійному оперно-симфонічному диригенту в його різноманітній суспільно-музичній діяльності;
- розуміти стилістику та застосування цих знань у виконавсько-педагогічній діяльності;
- враховувати специфіку колективу театру (оркестру) в контексті своєї професійної діяльності;
- проводити аналіз запропонованого музичного тексту (партитури);
- застосовувати елементи внутрішньої і зовнішньої техніки диригента, весь комплекс виразних засобів для створення художнього образу та драматургії;
- органічно взаємодіяти з артистами колективу для розкриття драматургії твору.

Для ефективної комунікації з метою розуміння структури навчальної дисципліни та її специфіки, засвоєння матеріалу використовується електронна пошта (e-mail), FB-месенджер, Viber, Googl meet, Zoom, а також навчальна платформа MOODLE.

Під час навчання та для взаємодії зі студентами використовуються сучасні інформаційно-комунікаційні та мережеві технології для вирішення навчальних завдань тощо.

Перелік тем

- Тема № 1. Диригування оркестром: сутність, функції, завдання
- Тема № 2. Етапи роботи над партитурою камерного оркестру
- Тема № 3. Засоби управління, регулювання та здійснення самоконтролю як основоположних методів виконавської діяльності оперно-симфонічного диригента
- Тема № 4. Методи роботи студента у класі та оркестрі
- Тема № 5. Основи практичної роботи студента з оркестром
- Тема № 6. Формування практичних навичок в оволодінні технікою диригування акомпанементу
- Тема № 7. Роль і значення класичного репертуару у формуванні стилістичних особливостей диригента
- Тема № 8. Підсумковий аналіз проведеної роботи з урахуванням поточних зауважень та корекцій викладача
- Тема № 9. Стилiстичнi засади епохи романтизму в диригуванні
- Тема № 10. Етапи роботи над партитурою епохи романтизму
- Тема № 11. Вдосконалення мануальної техніки – специфіка епохи
- Тема № 12. Методи роботи над репертуаром епохи романтизму студента у класі та оркестрі
- Тема № 13. Основи практичної роботи студента з оркестром на прикладі репертуару епохи романтизму
- Тема № 14. Формування практичних навичок в оволодінні технікою диригування акомпанементу періоду епохи романтизму
- Тема № 15. Роль і значення репертуару епохи романтизму у формуванні стилістичних особливостей диригента.
- Тема № 16. Підсумковий аналіз проведеної роботи з урахуванням поточних зауважень та корекцій викладача.
- Тема № 17. Стилiстичнi засади диригування репертуару зарубiжних композиторiв
- Тема № 18. Етапи роботи над партитурою зарубіжних композиторів
- Тема № 19. Вдосконалення мануальної техніки – специфіка епохи
- Тема № 20. Методи роботи над репертуаром зарубіжних композиторів студента у класі та оркестрі
- Тема № 21. Основи практичної роботи студента з оркестром на прикладі репертуару зарубіжних композиторів
- Тема № 22. Формування практичних навичок в оволодінні технікою диригування акомпанементу на зразках творів зарубіжних композиторів
- Тема № 23. Роль і значення репертуару зарубіжних композиторів у формуванні стилістичних особливостей диригента
- Тема № 24. Підсумковий аналіз проведеної роботи з урахуванням поточних зауважень та корекцій викладача
- Тема № 25. Стилiстичнi засади диригування творами сучасних композиторiв
- Тема № 26. Етапи роботи над партитурою сучасних композиторів – методи практичного втілення
- Тема № 27. Усвідомлення практичних засад мануальної техніки на творчому доробку сучасних композиторів
- Тема № 28. Робота студента над репертуаром сучасних композиторів у класі та оркестрі
- Тема № 29. Репертуар сучасних композиторів – методи практичного втілення в роботі студента з оркестром
- Тема № 30. Формування практичних навичок в оволодінні технікою диригування акомпанементу на зразках творів сучасних композиторів

Тема № 31. Роль і значення репертуару сучасних композиторів у формуванні стилістичних особливостей диригента

Тема № 32. Підсумковий аналіз проведеної роботи з урахуванням поточних зауважень та корекцій викладача

Форми та технології навчання

Дисципліна «Фах» (оперно-симфонічне диригування) для студентів освітнього ступеня «Бакалавр» Вокального та диригентського факультету Академії складається з індивідуальних занять та частки годин для самостійної роботи та підготовки, а також включає контрольні заходи та обов'язкові концертні (публічні) виступи для набуття виконавського сценічного досвіду.

Навчальні ресурси

Нотний матеріал відповідно до оперно-симфонічного репертуару, музикознавча та методична література за фахом представлені у вільному доступі в бібліотеці та читальній залі Академії, інтернет-ресурси. Репетиційні приміщення в навчальних аудиторіях, концертних залах Академії надається для проведення занять, репетицій та концертних виступів відповідно розкладу. За умови дистанційного навчання під час карантину або форс мажорних обставин, всі необхідні для вивчення навчальної дисципліни основні та додаткові матеріали студенти можуть знаходити на сайті бібліотеки Академії <http://lib.knmau.com.ua>.

Методи контролю

Наприкінці кожного семестру студенти проходять підсумкову атестацію у вигляді екзамену, сутність яких полягає у перевірці набутих знань і сформованих навичок в опануванні майстерності диригента. Підсумковий контроль складається з двох частин: практичної – показ творчої програми (або уривків з програми) та теоретичної – колоквиуму.

Система оцінювання

№ з/п	Контрольний захід оцінювання	Всього %
1.	Відвідування оперних, балетних вистав, концерти за участю симфонічних оркестрів з метою визначення принципів формування репертуарної політики.	15
2.	Відвідування індивідуальних занять	25
3.	Самостійна робота	10
4.	Екзамен	50
	Всього	100

Критерії оцінювання знань студентів

90–100–А– відмінно	Демонстрація високого рівня виконання практичних завдань, особистий творчий внесок у створення художнього образу та драматургії музичного твору. Вичерпна і розгорнута відповідь на питання колоквиуму з аналізом сучасних літературних джерел, посиланням на інноваційні технології, досвід провідних вітчизняних і зарубіжних митців..
82–89–В– добре	Демонстрація якісного рівня виконання практичних завдань, навичок створення художнього образу та драматургії музичного твору. ґрунтовна відповідь на питання колоквиуму з аналізом літературних джерел, творчого доробку провідних митців.
74–81–С– добре	повна відповідь на питання колоквиуму з посиланням на літературні джерела, творчий доробок провідних митців. Демонстрація достатнього рівня виконання практичних завдань, навичок створення художнього образу та драматургії музичного твору.
64–73–D– задовільно	відповідь на питання колоквиуму в необхідному обсязі без посилань на літературні джерела, творчий доробок митців, окремі неточності, їх виправлення за допомогою викладача. Демонстрація посереднього рівня виконання практичних завдань, навичок створення художнього образу та драматургії музичного твору.
60–63–Е– задовільно	відповідь на питання колоквиуму в мінімально допустимому обсязі, значні неточності, їх виправлення за допомогою викладача. Демонстрація посереднього рівня виконання практичних завдань, граничних навичок створення художнього образу та драматургії музичного твору.
35–59–FХ– незадовільно (з можливістю повторного складання)	відповідь на питання колоквиуму в недостатньому обсязі, грубі помилки, неспроможність їх виправлення за допомогою викладача. Демонстрація низького рівня виконання практичних завдань, недостатня сформованість навичок створення художнього образу та драматургії музичного твору.
0–34–F– незадовільно (з обов'язковим повторним вивченням дисципліни)	відповідь на питання колоквиуму на рівні елементарного розпізнання, неможливість відтворення навчального матеріалу на репродуктивному рівні. Неспроможність виконання практичних завдань, відсутність навичок створення художнього образу та драматургії музичного твору.

Інклюзивне навчання

Передбачене викладання навчальної дисципліни для студентів з особливими освітніми потребами.

Навчання іноземною мовою (за потреби)

За потреби навчальна дисципліна може викладатися англійською мовою. За бажанням студентів допускається вивчення матеріалу за допомогою англійськомовних онлайн-курсів за тематикою, яка відповідає тематиці конкретних занять.

Неформальна освіта

Впродовж вивчення навчальної дисципліни передбачається участь студентів у концертних, просвітницьких та культурно-виховних заходах, майстер класах, відвідування культурно-мистецьких проєктів, театрів, мистецьких експозицій та виставок, музичних фестивалів, конкурсів тощо.

Рекомендована література

1. Венедиктов Л.М. Академік оперного мистецтва (Про діяльність В.С.Тольби) // Виконавські школи вищих навчальних закладів України:Зб. Ст.. – К.: Київська держ. консерваторія імені П.І.Чайковського, 1990
2. Вірановський Г. Музично-теоретичні системи. –К.: Музична Україна, 1978
3. Володимир Рожок – «Степан Турчак», Либідь, 2013р.
4. Грінченко О. Історія української музики – К., 1922.
5. Гулеско І.І. «Реквієм» Моцарта (До проблеми відродження старовинних жанрів): Навчальний посібник. –Харків, 1998
6. Завадинський Д. - “Вибір тактових схем - Питання диригентської
7. Завадинський Д. Вибір тактових схем // Питання диригентської майстерності. – К.: Музична Україна,1980
8. Іконник В.М. “Культура інтонації”. К.: Рукопис, 1969.
9. Історія української музики: в 6 т. – К. : Наукова думка, 1989 –т. 1-2; 1990 –т.3; 1992 –т.4
10. Історія української музики: У 4 т. – К., 1989, 1990, 1992.
11. Канерштейн М. Про методику навчання диригентів // Питання диригентської майстерності. – К.: Музична Україна, 1980
12. Колеса М. Навчання студента-диригента в класі по спеціальності //Українська музика. – К.: Музична Україна, 1972
13. Колеса М. Основи техніки диригування. –К.: Держвид., 1960
14. Кофман Р. Виховання диригента: Психологічні особливості. – К.: Музична Україна, 1986.
15. Москаленко В. До визначення поняття «Музичне мислення» // Українське музикознавство. – Вип.. 28. – К.: НМАУ, 1998
16. Рожок В. Стефан Турчак (до проблеми творчого методу диригента) // Наук.вісник НМАУ імені П.І.Чайковського. Музичне виконавство. – Вип.. 2. – К., 1999
17. Тольба В.С. – “Проблеми виконавства, Питання диригентської майстерності”. К.: Музична Україна, 1980.
18. Charles Munch – “I Am A Conductor” , Oxford University Press (January 1, 1955).
19. Richard Osborne – “Herbert Von Karajan: A life in Music”, Northeastern University Press; 1st Edition (March 30, 2000).
20. Daniel Barenboim – “A life in Music”, Arcade; 1st edition (August 1, 2013).
21. Leonard Bernstein – “The Joy of Music”, Amadeus; Illustrated edition (December 1, 2004).
22. Ernest Ansermet – “Les fondements de la musique dans la conscience humaine et autres ecrits”, French edition, Mass Market Paperback, November 20, 1989.

23. Harvey Sachs – “Toscanini Musician of conscience”, Liveright; 1st Edition (June 27, 2017).
24. Felix Weingartner – “On the Performance of Beethoven’s Symphonies and Other Essays”, Dover Publications; Reprint edition (October 26, 2004).
25. ზაქარია ხუროძე - „სიმფონიურ სამყაროში“, თბილისი, ს/ს "ბეჭდვითი სიტყვის კომბინატი", 1999.
26. Hector Berlioz – “Les soirées de l’orchestr”, Kindle Edition (French Edition), March 30, 2011.